

การประกวดวาดภาพของเด็กควรเปลี่ยนแปลง

วุฒิ วัฒนสิน *

การประกวดวาดภาพของเด็ก คือการจัดให้เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นำผลงานการวาดภาพมาประกวดเพื่อแข่งขัน โดยมีคณะกรรมการประเมินคัดเลือกผลงานภาพวาดที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพมากที่สุดออกมาจำนวนหนึ่ง เพื่อให้รางวัลตอบแทน

การประกวดวาดภาพโดยทั่วไปมี 2 วิธีคือ

1. การประกวดวาดภาพ โดยการแข่งขันสด คือวิธีการแข่งขันวาดภาพโดยให้นักเรียนที่สมัครเข้าแข่งขัน มาร่วมแข่งขันวาดภาพในสถานที่ที่จัดให้ ในเวลาที่จำกัดเท่ากัน

2. การประกวดวาดภาพ โดยการส่งผลงานเข้าประกวด คือวิธีการแข่งขันวาดภาพโดยให้นักเรียนที่สมัครเข้าแข่งขัน วาดภาพในหัวข้อที่กำหนดให้ ที่บ้านหรือที่โรงเรียนตามความถนัดของเด็ก โดยมีช่วงเวลาในการปฏิบัติงานยาวนานกว่า แต่จะต้องส่งผลงานที่สำเร็จแล้วไปยังผู้ดำเนินการจัดการประกวด ตามวันเวลาที่กำหนด

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7

แผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ต้นปี 2540 มาจนถึงวันนี้ (ตุลาคม) 2540 ผู้เขียนมีโอกาสดำเนินการประกวดวาดภาพของเด็ก และเป็นกรรมการตัดสินผลงานภาพวาดของเด็ก 6 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 11 มกราคม 2540 “โครงการประกวดวาดภาพวันเด็กแห่งชาติ หัวข้อสิ่งแวดลอมของเรา” ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีนักเรียนระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปัตตานีเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 215 คน (เป็นการแข่งขันสด)

ครั้งที่ 2 วันที่ 1 มีนาคม 2540 “โครงการประกวดวาดภาพ หัวข้อ กีฬาเป็นยาวิเศษ” ณ ลานหน้าประชาสัมพันธ์ ศูนย์กีฬาปัตตานีสปอร์ตคลับ จังหวัดปัตตานี โดยมีนักเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 116 คน จาก 16 โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี (เป็นการแข่งขันสด)

ครั้งที่ 3 วันที่ 30 กรกฎาคม 2540 “โครงการประกวดวาดภาพ หัวข้อ อ่านฉลาดก่อนซื้อ” ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปัตตานี โดยมีนักเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 65 คน จาก 8 โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี (เป็นการแข่งขันสด)

ครั้งที่ 4 วันที่ 23 สิงหาคม 2540 “โครงการประกวดวาดภาพ หัวข้อ ปัตตานีที่รัก” ณ อาคารศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีนักเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 124 คนจาก 12 โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี (เป็นการแข่งขันสด)

ครั้งที่ 5 วันที่ 27 กันยายน 2540 “โครงการประกวดวาดภาพ หัวข้อ เมืองตรังที่รัก และปักษ์ใต้บ้านเรา” ณ โรงแรมธรรมรินทร์ธนา จังหวัดตรัง โดยมีนักเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 428 คน (เป็นการแข่งขันสด)

ครั้งที่ 6 วันที่ 16 ตุลาคม 2540 ตัดสินการประกวดวาดภาพ หัวข้อ “ภาคใต้ในสายตาเยาวชนบนขดไค้ก” ณ หอประชุมเทศบาลนครหาดใหญ่ จัดโดยบริษัทหาดทิพย์ ภาคใต้ จำกัด โดยมีผลงานเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 350 ชิ้นจากโรงเรียนใน 14 จังหวัดภาคใต้ (ส่งผลงานเข้าประกวด)

แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันกิจกรรมทางศิลปะของเด็กได้รับการส่งเสริม ปลุกเร้า และกระตุ้นอย่างต่อเนื่องจากฝ่ายรัฐฯและเอกชน ซึ่งถือว่าเป็นนิมิตรหมายที่ดีต่อวงการศิลปศึกษาในเมืองไทย ทำให้คาดเดาได้ว่าเยาวชนของชาติในอนาคต จะเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อสังคม

ในเรื่องการจัดประกวดศิลปะเด็ก เลิศ อานันท์นะ (2535 : 36) รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ได้ให้ความคิดเห็นที่น่าใคร่ครวญว่า “ศิลปะในโลกของเด็ก ๆ คือการแสดงออกที่ซื่อบริสุทธิ์ จริใจน่ารัก และไร้เดียงสา งานศิลปะเด็กจึงมีคุณค่า เพราะเกิดจากการแสดงออกที่เปิดเผยชนิดตรงไปตรงมา โดยปราศจากการเสแสร้ง หลอกลวง และมารยาสาไถแบบผู้ใหญ่ที่เจเนโลก

แต่น่าเสียดายอย่างยิ่งว่าในปัจจุบัน ศิลปะเด็กที่บริสุทธิ์ น่ารัก ไร้เดียงสา กำลังถูกผู้ใหญ่ที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ พยายามใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการสร้างวัล เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนบางอย่าง”

เช่นเดียวกับ สลักขณ์ ศรีบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความคิดเห็นในเชิงจิตวิทยาของเด็ก ในสูจิบัตรประกวดผลงานศิลปะเด็ก 14 จังหวัดภาคใต้ ว่า "เมื่อใดก็ตามที่มีการจัดประกวดศิลปะเด็ก ผลกระทบทางด้านความรู้สึก ทักษะด้านจิตใจจะเกิดขึ้นโดยตรง โดยจะจำแนกแบ่งแยกเด็กที่ส่งผลงานเข้าประกวดได้เป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มเล็กที่ชนะการประกวด และเด็กกลุ่มใหญ่ที่พลาดหวังจากการประกวด ผลการตัดสินจะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีให้แก่เด็กที่ชนะการประกวด ให้มีความภูมิใจ มีความประทับใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ประสบความสำเร็จในการแสดงออกอันเป็นบรรทัดฐานที่ชี้แนะให้เด็กผู้นั้นเพียรพยายาม พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีกในวันข้างหน้า และในขณะที่ผลการตัดสินส่งผลในทางบวกต่อความรู้สึกของเด็กที่โชคร้ายหวัง เด็กอีกจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ จำนวนมากที่พลาดหวัง อาจเกิดความเสียใจ ผิดหวังหม่นหมอง ไม่มั่นใจในความสามารถทางศิลปะของตนเองอีกต่อไป ซึ่งอาจส่งผลกระทบถึงความรู้สึกนึกคิด บุคลิกภาพ และเลยเถิดไปถึงความเข็ดกลัวต่อการแข่งขัน อันเป็นผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในวันข้างหน้า"

และในประเด็นดังกล่าว ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2533 : 144) ได้แสดงความคิดเห็นว่า " การประกวดแข่งขัน มีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. Natural Competition เป็นการประกวดแบบธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนต่างมีการประกวดแข่งขันอยู่ในตัวเองอยู่แล้ว คนเราทุกคนต่างก็ต้องการปรับปรุงพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น หรือให้ประสบความสำเร็จในการกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งการประกวดแข่งขันแบบนี้ไม่มีใครมาจ้ำจี้จ้ำไชกับการแข่งขัน ไม่มีใครมาให้รางวัลตอบแทน

2. Forced Competition เป็นการประกวดแข่งขันที่มีการตั้งระเบียบบังคับในการประกวด และมีการมอบรางวัลเป็นสิ่งตอบแทนแก่ผู้ที่ชนะการแข่งขัน

เมื่อพิจารณาการประกวดแข่งขันทั้งสองลักษณะแล้ว พอจะสรุปได้ว่ามีข้อที่แตกต่างกันอยู่มากพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นแนวทางประกวดแข่งขัน กระบวนการจัดประกวดแข่งขัน และเป้าหมายอันปลายทางของการประกวดแข่งขัน ในแบบแรกก็คงพออนุมานได้ว่าไม่ต้องนำมาพูดอีก แต่ในการประกวดแข่งขันแบบที่สอง ที่มีรางวัลเป็นสิ่งตอบแทนนี่ซิ...นิยมกันมาก..และก็เป็นตัวสร้างปัญหามากทีเดียว เป็นการประกวดประเภทที่กำลังปลูกฝังทัศนคติที่ไม่ดีให้กับเด็ก เพราะเน้นความสามารถเฉพาะตน แก่งแย่งเพื่อให้ได้ชัยชนะแต่อย่างเดียว อาจเป็นการปลูกฝังนิสัยความเห็นแก่ตัวให้แก่เด็กโดยไม่ได้ตั้งใจ

วุฒิ วัฒนสิน (2535 : 20-21) เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประกวดแข่งขันศิลปะเด็ก ว่า "การประกวดแข่งขันศิลปะเด็ก มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อ ครูศิลปะ และเด็กนักเรียน ดังนี้

ผลกระทบต่อการสอนของครูศิลปะ

เมื่อครูศิลปะเห็นว่า ครูผู้สอนศิลปะจะมีคุณค่าและได้รับผลตอบแทนในรูปของการยอมรับ ในรูปของความดีความชอบ (2 ชั้น) จากผู้บริหารโรงเรียน เมื่อนักเรียนได้รับรางวัลและสร้างชื่อเสียงให้

แก่โรงเรียนบ่อยๆ ทำให้ครูศิลปะเดินหลงทาง ไม่ได้คิดถึงแผนการสอนหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่อย่างใด แต่กลับใช้เวลาเรียนทั้งหมด ให้นักเรียนได้วาดภาพหรือทำงานศิลปะเพียงเพื่อการประกวดแข่งขัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งรางวัล การชมเชยจากผู้บริหารฯแต่อย่างเดียว

ผลกระทบต่อนักเรียน

วิชาศิลปะศึกษา จัดเป็นวิชาหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะในการสร้างสรรค์ ผลงานแต่ละชิ้นจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ สามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นผลงานทางศิลปะที่มีคุณค่า เมื่อพิจารณาถึงจำนวนเด็กนักเรียนที่มีทักษะทางศิลปะในแต่ละชั้นเรียน จะต้องยอมรับว่ามีจำนวนน้อยมาก เช่น 1 - 2 คน ในจำนวนเด็กนักเรียนทั้งห้อง 50 คน เมื่อครูศิลปะจัดกิจกรรมศิลปะในชั้นเรียน โดยครูขัดเยียดให้นักเรียนทำงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการประกวดแข่งขัน เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ครูศิลปะก็จะคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดเข้าประกวดแข่งขัน ซึ่งแน่นอนที่สุดจะต้องเป็นผลงานของ 1-2 คนที่มีทักษะสูงสุดในชั้นเรียน แล้วผลงานของนักเรียนที่เหลืออีก 48 คน ก็ถูกมองข้ามไปอย่างไม่มีไยดี ทั้งๆ ที่เด็กเหล่านั้นก็รักศิลปะ และพยายามทำงานศิลปะชิ้นนั้นอย่างสุดความสามารถแล้ว

ผลกระทบต่อผู้ปกครอง

ปัจจุบันผู้ปกครองนักเรียนโดยทั่วไป เห็นถึงความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาศิลปะมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมศิลปะทำให้โรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองมีชื่อเสียงอันเนื่องมาจากการได้รับรางวัลในการประกวดแข่งขันทางศิลปะ ผู้ปกครองเริ่มให้การสนับสนุนลูกทางศิลปะอย่างจริงจัง ทั้งในด้านวัสดุศิลป์ จัดให้มีการเรียนพิเศษทางด้านศิลปะ ผู้ปกครองจะให้ความสนใจว่ามีการประกวดแข่งขันศิลปะที่ไหนบ้าง แล้วพยายามให้ลูกส่งผลงานเข้าประกวดเป็นประจำ ถ้าได้รางวัลนั้นหมายถึงการทำรายได้เข้าสู่ครอบครัวเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ความชื่นชมยินดีจึงเปลี่ยนไปเป็นความมุ่งมั่นที่จะต้องได้มาซึ่งรางวัล การประเมินผลย่อมมีชนะและแพ้ เมื่อผลงานของลูกไม่ได้รับรางวัล ทำให้ผู้ปกครองเริ่มเครียด แต่ก็พยายามเพื่อแก้ตัวใหม่ นั่นคือผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงความคิดที่จะให้ลูกทำงานศิลปะเพื่อการแสดงออกอย่างเสรี มาเป็นการบังคับให้ลูกทำตามความคิดของตน ทั้งนี้ด้วยความคิดที่เด็ดเดี่ยวเพียงอย่างเดียวเพื่อรางวัล พฤติกรรมของผู้ปกครองดังกล่าวนี้ได้รับผลกระทบจากการประกวดแข่งขัน ที่ส่งผลเสียต่อความคิดสร้างสรรค์ของลูกอย่างมาก กิจกรรมศิลปะจึงทำให้ครอบครัวที่อยู่กันอย่างปกติสุข เกิดความเครียดทั้งผู้ปกครองและลูก

ผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูศิลปะด้วยกัน

การจัดประกวดแข่งขันทางศิลปะในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษาเท่าที่ผ่านมา พอสังเกตเห็นถึงความแตกแยกระหว่างครูศิลปะของโรงเรียนต่าง ๆ เหตุเกิดขึ้นจากผลการตัดสิน ที่ครูศิลปะเหล่านั้นเป็นกรรมการตัดสินนั่นเอง ปฐมเหตุในการขัดแย้งในประเด็นนี้ เนื่องจากการแต่งตั้งกรรมการตัดสิน

ซึ่งเป็นครูศิลปะในโรงเรียนที่มีนักเรียนของตนเอง ส่งผลงานเข้าประกวดด้วย ความลำเอียงในการตัดสินให้รางวัลย่อมเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อคณะกรรมการตัดสินแต่ละคนพยายามจูงใจให้กรรมการส่วนใหญ่เห็นถึงความเหมาะสมกับการที่ผลงานของลูกศิษย์ตนเองจะได้รับรางวัล ความขัดข้องใจจึงเกิดขึ้น เป็นผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูศิลปะด้วยกัน

พอสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การจัดการประกวดแข่งขัน "ศิลปะเด็ก" นับเป็นสิ่งที่ดี เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทำให้วิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนเป็นที่น่าสนใจของครู นักเรียนและผู้ปกครอง แต่ในทางปฏิบัติจริง เกิดปัญหาและผลกระทบบางประการดังนี้ คือ

- ครูศิลปะไม่ได้สอนวิชาศิลปะตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
- เน้นความสามารถเฉพาะบุคคล ที่ขัดกับปรัชญาการประเมินผลการเรียนในปัจจุบัน ที่ต้องการให้นักเรียนแข่งขันกับตัวเองแทนที่จะแข่งขันกับคนอื่น
- เด็กไม่ได้แสดงออกอย่างเสรี
- เด็กส่วนใหญ่ที่ไม่ได้รับรางวัล จะได้รับผลกระทบด้านความรู้สึก
- เด็กและผู้ปกครองมุ่งมั่นในเรื่องรางวัลมากกว่าเห็นคุณค่าที่แท้จริงของศิลปะ
- เกิดความขัดแย้งระหว่างครูศิลปะของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสิน

การประกวดวาดภาพของเด็กควรไปทางไหนดี?

การดำเนินการตามแนวคิดของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์นี้ ควรได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะขจัดปัญหา และผลกระทบดังกล่าวมาแล้ว โดยมีแนวความคิด (Concept) กว้าง ๆ ว่า "การประกวดศิลปะเด็กเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ทางศิลปะ ที่เสริมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาเท่านั้น" ฉะนั้นผู้เขียนขอเสนอแนวคิด แนวทางปฏิบัติที่คิดว่าจะช่วยแก้ปัญหาและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ คือ

1. ครูศิลปะกับการเตรียมเด็กเพื่อการประกวด

การจัดการประกวดแข่งขัน " วาดภาพของเด็ก" นับเป็นสิ่งที่ดีควรให้การสนับสนุน แต่ครูศิลปะควรสำนึกอยู่เสมอว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นเพียงกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาเท่านั้น ครูศิลปะควรจะจัดกลุ่มผู้สนใจศิลปะขึ้น โดยเฉพาะการทำกิจกรรมศิลปะเพื่อการประกวดแข่งขัน อาจใช้เวลานอกเวลาราชการ เช่น วันหยุด เพื่อการสอนเสริม การสอนในช่วงนี้จะแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เพราะเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มกัน จะเป็นนักเรียนที่มีทักษะทางศิลปะสูง มีความสนใจในศิลปะอย่างยิ่ง เป็นอิสระไม่ขึ้นกับหลักสูตรการสอนใด ๆ ซึ่งแน่นอนครูศิลปะจะได้รับผลงานที่ดี เพื่อการเข้าประกวดแข่งขันตามจุดมุ่งหมายที่ครูศิลปะตั้งเอาไว้

2. ระบบการให้รางวัล

ในปัจจุบันการกำหนดให้รางวัลแก่ผู้ที่ชนะในการประกวดวาดภาพของเด็กเป็นระบบที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 เหมือนกับการให้รางวัลสำหรับนักวิ่งที่วิ่งเข้าเส้นชัยคนที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ตามลำดับ ซึ่งเป็นการประเมินผลของการแข่งขันกีฬา

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า การประเมินผลผลงานศิลปะน่าจะมีความละเอียดอ่อนมากกว่านี้ ผลงานทางศิลปะที่เด็กสร้างสรรค์ขึ้นมาชิ้นนั้น ประกอบด้วยหลักการทางศิลปะ ความประทับใจ ความคิดสร้างสรรค์และเกิดจากอารมณ์สะเทือนใจ ที่ในการแข่งขันกีฬาไม่มี ฉะนั้นการกำหนดรางวัลในการประกวดวาดภาพของเด็ก ควรขยายฐานของรางวัลให้มีความสำคัญที่ใกล้เคียงกันที่สุด และไม่ควรใช้ระบบ 1-2-3 แต่ควรกำหนดให้รางวัลดังนี้

รางวัลยอดเยี่ยม จำนวนหนึ่ง

รางวัลดีเด่น จำนวนหนึ่ง

รางวัลสร้างสรรค์ จำนวนหนึ่ง

และรางวัลเกียรติยศ จำนวนหนึ่ง นั่นคือผลงานทุกชิ้นที่เข้าร่วมในกิจกรรมครั้งนั้นมีรางวัล

แนวปฏิบัตินี้มีความคิดว่า "การให้รางวัลด้วยวิธีการนี้ จะเป็นการส่งเสริมเด็กนักเรียนทุกคนมิใช่ส่งเสริมเฉพาะเพียงผู้ที่ได้รับรางวัลที่ 1 2 และ 3 ซึ่งเป็นเด็กส่วนน้อยเท่านั้น

รางวัลที่จัดให้ทุกคน ควรเป็นเกียรติบัตรโดยไมเน้นที่จำนวนเงินรางวัลมาก ทั้งนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนไทย "รักเกียรติยิ่งกว่าเงินทอง" และถ้าสังเกตจากการให้สิทธิบางประการ ในการสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้นในปัจจุบัน เกียรติบัตรเป็นหลักฐานที่มีคุณค่า ที่เป็นรูปธรรมที่ดียิ่งกว่าเงินทองที่มีวันหมดสิ้น

แน่นอนที่สุดว่าเด็กทุกคนที่เข้าร่วมในการประกวดวาดภาพในครั้งนี้ จะมีความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความเชื่อมั่น และเกิดทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ

3. หัวข้อในการประกวดวาดภาพ

หัวข้อในการประกวดวาดภาพ ถือว่าสำคัญมาก เพราะจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบ (Style) เนื้อหา (Content) ของภาพที่นักเรียนจะวาด ควรกำหนดหัวข้อโดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้

3.1 เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก

ไม่ตั้งหัวข้อที่ยากเกินไป จนเด็กในระดับนั้น ไม่มีวุฒิภาวะและความสามารถเพียงพอในการแสดงออก แต่ควรพิจารณาตั้งหัวข้อที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงศักยภาพสูงสุดที่ตนพึงกระทำ

3.2 อยู่ในความสนใจและสิ่งแวดล้อมของเด็ก

เด็กสามารถแสดงออกทางศิลปะได้ สามารถวาดภาพบางอย่างได้ เด็กจะต้องมีประสบการณ์

ในการเห็นสิ่งนั้น และมีความชอบ ความสนใจ และเกิดความประทับใจ เด็กจึงสามารถวาดภาพนั้นได้โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ เช่นถ้ากำหนดให้เด็กนักเรียนทางภาคเหนือวาดภาพทะเล มัสยิด หรือเงาะซาไก นักเรียนคงวาดได้ไม่ดี เพราะไม่เคยมีประสบการณ์ตรง

2.3 การประกาศหัวข้อในการประกวดวาดภาพ

การประกาศหัวข้อในการประกวดวาดภาพควรประกาศในวันแข่งขัน (ถ้าเป็นการแข่งขันสด) เพราะนักเรียนจะได้ใช้ความสามารถและไหวพริบของตนเอง โดยไม่ต้องได้รับการฝึกฝน เตรียมตัวหรือชี้แนะ หรือบังคับจากครูผู้ควบคุมและผู้ปกครอง เด็กจะได้แสดงออกถึงความสามารถ สติปัญญา ไหวพริบ และความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี

สำหรับประเด็นเรื่องการจัดการแข่งขันสด และการส่งผลงานเข้าประกวด ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า การจัดประกวดวาดภาพโดยแข่งขันสด จะได้รับผลงานที่แน่ใจ 100% ว่าเป็นผลงานที่เป็นฝีมือของนักเรียนเอง ต่างจากการประกวดโดยการส่งผลงานมาประกวด คิดในแง่ลบได้บ้างว่า อาจไม่ใช่ฝีมือของนักเรียนทั้งหมด ครูผู้ควบคุม และผู้ปกครองอาจหวังดี ช่วยคิดรูปแบบ แล้วจับมือเด็กวาดตามที่ตนต้องการให้เป็น ถ้าการจัดประกวดวาดภาพ ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และสิ้นเปลืองมากในการดำเนินการ คิดว่าการประกวดวาดภาพสด คงเป็นวิธีการที่สัมฤทธิ์ผลสูงสุด

4. ส่งเสริมการทำงานแบบรับผิดชอบร่วมกัน

การจัดประกวดวาดภาพ โดยให้นักเรียนทำงานรับผิดชอบร่วมกัน (อย่างน้อย 2 คน) ในงานชิ้นเดียวกัน การกำหนดวิธีการทำงานลักษณะนี้ จะทำให้เด็กรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และฝึกฝนความเป็นประชาธิปไตย รู้จักยอมรับ รู้จักเสนอ รู้จักหน้าที่ และรู้จักการรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อเด็กนักเรียนจะได้เตรียมตัว เตรียมใจที่จะต้องดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างมีความสุขในอนาคต

5. การแบ่งระดับนักเรียนที่จะเข้าประกวด

การแบ่งระดับนักเรียนที่จะเข้าประกวด ถือว่าเป็นการได้เปรียบและเสียเปรียบ ที่ผู้ดำเนินการจัดการประกวดควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่น่าจะยุติธรรม ถ้าให้นักเรียนชั้น ป.1 แข่งขันกับนักเรียนชั้น ป.6 เพราะถือว่าเป็นระดับประถมศึกษา และไม่น่ายุติธรรม ถ้าให้นักเรียนชั้น ม.1 แข่งขันกับนักเรียน ชั้น ม.6 เพราะถือว่าเป็นระดับมัธยมศึกษา

การแบ่งระดับนักเรียนที่จะเข้าประกวด ควรกำหนดให้เกิดความยุติธรรม โดยมีวุฒิภาวะไม่แตกต่างกันมาก ตัวอย่างเช่น

ระดับประถมศึกษา

ระดับ ป.1-2

ระดับ ป.3-4

ระดับ ป.5-6

ระดับมัธยมศึกษา

ระดับ ม.1-3

ระดับ ม.4-6

หรือถ้ามีความจำเป็นต้องลดระดับเพื่อให้หน่อยลง อาจแบ่งระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษา

ระดับประถมศึกษาตอนต้น ป.1-3

ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ป.4-6

ระดับมัธยมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-3

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4-6

6. การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ในการประกวดวาดภาพของเด็ก

จากการจัดประกวดวาดภาพในบางรายการพบว่า ผลการตัดสินขัดกับสายตาของผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง ภาพที่ได้รับรางวัลที่ 1 ไม่เหมาะสม ไม่สวยงามในสายตาของผู้ชม แต่คณะกรรมการออกมายืนยันว่า ภาพที่ได้รับรางวัลที่ 2 และ 3 ที่ดูแล้วสวยงามมากกว่าภาพที่ได้รับรางวัลที่ 1 จริง แต่เนื่องจากคณะกรรมการกำหนดให้ใช้สีน้ำ (Water Colour) แต่ภาพที่ได้รับรางวัลที่ 2 และ 3 ใช้สีโปสเตอร์(Poster Colour) ถึงแม้ว่าสวยงามมากกว่า แต่ผิดกติกา จึงปรับให้ได้อันดับรองลงมา หรือบางครั้งก็ปรับไม่ได้รางวัลอะไรเลย

ปัญหาในด้านการกำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกวดวาดภาพของเด็กจะหมดไป หากมีการกำหนดในมุมกว้างขึ้น เช่น กำหนดให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ตามความถนัด หรือหากมีความต้องการจะกำหนด ควรกำหนดถึงลักษณะหรือสถานะของวัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ เช่น

6.1 กำหนดให้ใช้วัสดุแห้ง (Dry Media) ได้แก่ ดินสอ(Pencil)หรือ ดินสอสี (Coloured Pencil)หรือ สีชอล์คน้ำมัน (Oil Pastel)หรือ สีชอล์ค (Chalk)หรือ สีเทียน (Crayon)หรือ แท่งถ่าน (Charcoal) อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

6.2 กำหนดให้ใช้วัสดุเปียก (Liquid Media) ได้แก่ สีหมึก (Ink)หรือ สีน้ำ (Water Colour)หรือ และสีโปสเตอร์ (Poster Colour) อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

7. การแต่งตั้งคณะกรรมการตัดสิน

เพื่อให้ผลการตัดสินยุติธรรม และป้องกันความลำเอียงจากครูผู้สอน ที่ถูกเป็นคณะกรรมการด้วย สามารถปฏิบัติได้ดังนี้คือ

7.1 แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้หรือเสียต่อผลการตัดสิน อันได้แก่ ศึกษานิเทศก์ อาจารย์จากสถาบันศิลปะ สังกัดกรมอาชีวศึกษา สังกัดสถาบันราชภัฏ หรือ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

7.2 หรือถ้าจำเป็นจะต้องนำครูในโรงเรียน ที่มีนักเรียนส่งผลงานเข้าประกวด มาเป็นกรรมการตัดสิน ก็ควรจะแต่งตั้งให้คณะกรรมการตัดสินชุดนี้ มีขนาดใหญ่ มีกรรมการหลายคน ประกอบด้วย ครูอาจารย์ศิลปะทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ช่วยกันตัดสินผลงานของเด็กนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

8. การแสดงนิทรรศการ

หลังจากพิจารณาตัดสินให้รางวัลแล้ว ควรจัดนิทรรศการแสดงผลงานทุกชิ้นที่เข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียนทุกคน และเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการตัดสินว่ามีความเหมาะสมและยุติธรรมหรือไม่เพียงใด

9. การกำหนดระยะเวลาในการประกวดวาดภาพ

โดยปกติจะใช้เวลา 3 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเหมาะสมที่สุดแล้ว

สรุปได้ว่าทิศทางการประกวดวาดภาพของเด็กควรเปลี่ยนแปลง โดยมีเงื่อนไขและกติกาตามตัวอย่างข้างล่าง

รายละเอียดของการประกวด

1. เป็นการประกวดวาดภาพ โดยการแข่งขันสด ในหัวข้อที่จะแจ้งให้ทราบก่อนทำการแข่งขัน
2. การประกวดวาดภาพใช้เวลา 3 ชั่วโมง
3. การประกวดวาดภาพจะแบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับประถมศึกษา มี 3 ระดับ ได้แก่

ป.1-2

ป.3-4

ป.5-6

ระดับมัธยมศึกษา มี 2 ระดับ ได้แก่

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-3

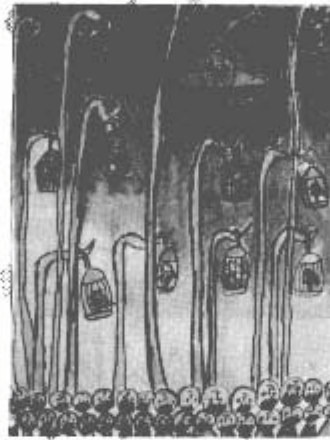
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4-6

4. ผู้เข้าแข่งขันจะต้องทำงานเป็นกลุ่ม (อย่างน้อย 2 คน) ต่องาน 1 ชิ้น
5. ผู้เข้าแข่งขันในระดับประถมศึกษา ให้ใช้วัสดุแห้ง ในการวาดภาพและระบายสี (ได้แก่ ดินสอ สี หรือสีชอล์ค น้ำมัน หรือสีชอล์ค ฯลฯ)

ตัวอย่างภาพที่ได้รับรางวัลและบรรยากาศจากการประกวดวาดภาพ หัวข้อ "ปิดตานีที่รัก" ที่จัดโดย
แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2540

ระดับ ป.1-ป.3

รางวัลยอดเยี่ยม
ชื่อ ด.ช. อีท้อ อภัยอน
ป.3 โรงเรียนอนุบาลปัตตาน

ชื่อ ด.ญ. ชมพูนช อธิวิท
ป.3 โรงเรียนแทมทอท

ชื่อ ด.ญ. อนิตา ทนฺมสุช
ป.3 โรงเรียนแทมทอท

ชื่อ ด.ญ. ลิตติรัตน์ อรุณพันธ์
ป.3 โรงเรียนแทมทอท

รางวัลรางวัลรอง

ชื่อ ด.ญ. สุธมา โรจนอดมคำสัตร์
ป.3 โรงเรียนแทมทอท

ระดับ ป.4-ป.6

รางวัลยอดเยี่ยม

ชื่อ ด.ช.บัณฑิตศักดิ์ โชติเกษม
ป.6 โรงเรียนแทมมาทอง

ชื่อ ด.ญ. ชัมพรช มงละ
ป.6 โรงเรียนแทมมาทอง

รางวัลดีเด่น

ชื่อ ด.ญ.ชลิณี โรจนอุดมศำ
ป.5 โรงเรียนแทมมาทอง

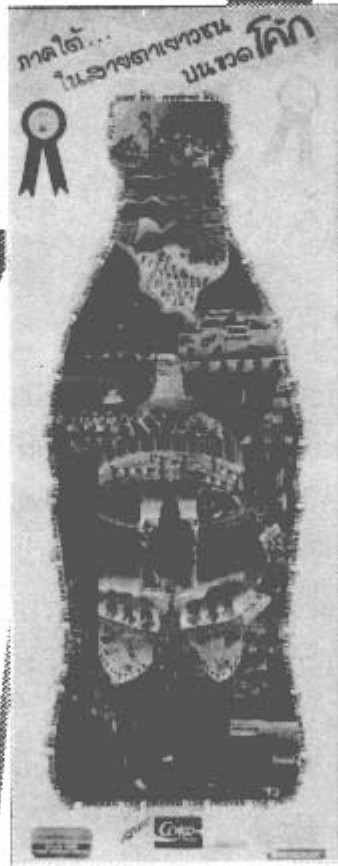
ชื่อ ด.ญ. ชุติมณฑน์ ชานีมาศ
ป. 6 โรงเรียนอนุบาลปัตตานี

รางวัลรางวัลวิเศษ

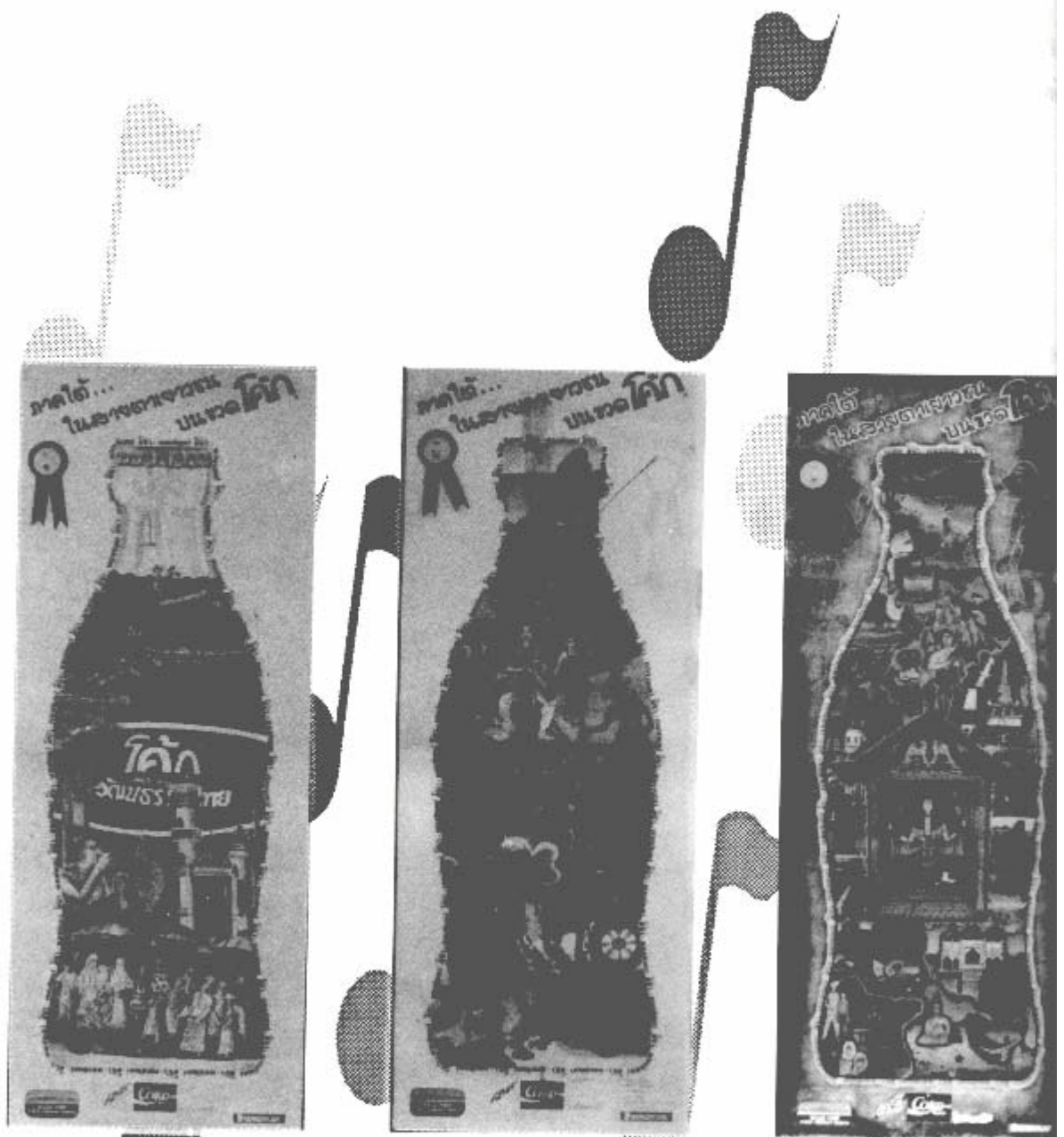

ชื่อ ด.ญ. นิตาช่อ คณณวิจิตร
ป.6 โรงเรียนแทมมาทอง

ตัวอย่างภาพที่ได้รับรางวัลจากการประกวดวาดภาพ หัวข้อ "ภาคใต้ในสายตาเยาวชนบนขวดโค้ก"
ที่จัดโดยบริษัทหาคณิตพิทย์ ภาคใต้

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา